

Helse & velferd

Rapport pr. 01.01.07

Sverre Nesvåg

Temaområdet helse og velferd dekker et stort område av Universitets faglige virksomhet. Dermed griper også det sentralt definerte satsingsområdet sterkt inn i etablerte aktiviteter, planer og strategier for forskning i flere fakultet og institutt. Det er helt avgjørende at det sentralt definerte satsingsområdet bidrar til å inspirere, styrke og koordinere aktiviteter innenfor disse etablerte forskningsstrategiene, og ikke blir oppfattet som en konkurrerende strategi i forhold til strategiutvikling og ledelse, eller i forhold til allokeringen av økonomiske ressurser.

Det hersker fremdeles en god del usikkerhet omkring den status et sentralt definert forskningstema har i UiS sin samlede forskningsstrategi. Det er viktig at dette er et tema som blir tatt opp og drøftet i universitets ledelses- og medvirkningsorgan, og at en omforent forståelse kommuniseres på alle nivå i organisasjonen.

I dette første semesteret av arbeidet med å utvikle UiS-forskningen innen temaet helse og velferd, er det lagt spesielt vekt på tre aktiviteter:

1. En kartlegging av forskningsaktiviteter ved UiS og hos nære samarbeidspartnere, som vurderes å falle innenfor temaområdet.
2. Initiere aktiviteter som kan styrke utviklingen av allerede etablerte forskningsgrupper og enkeltprosjekt.
3. Ta initiativ i forhold til nye mulige forskningstema, prosjekt og grupper.

Den videre rapporteringen tar utgangspunkt i disse tre punktene.

Kartlegging

I arbeidet med å kartlegge etablerte forskningsaktiviteter er det anlagt et bredt perspektiv på hva som skal regnes inn under temaområdet helse og velferd. For flere av aktivitetene er kartleggingen foreløpig nokså overfladisk, ved at det foreløpig bare er registrert at det foregår en aktivitet innen et navngitt område eller knyttet til et miljø eller person. Det vil også kunne være forskningsaktiviteter som enda ikke er kartlagt.

For andre områder er det etablert en nærmere dialog omkring både eksisterende innhold og videre utviklingsmuligheter. Utgangspunktet for beskrivelsen er aktiviteter ved de enkelte institutter og fakultet.

Institutt for helsefag:

- Professor Elisabeth Severinsson har, sammen med flere stipendiater, utviklet sykepleiefaglig forskning innen områdene psykisk helse og intensivsykepleie. Flere av prosjektene gjennomføres i et tett samarbeid med SUS og SAFER.
- Det er etablert en forskningsgruppe under ledelse av Prof. Severinsson, som har som mål å utvikle forskning som støtter opp om masterstudiet i helse- og sosialfag med vekt på brukervedvirkning.
- Det er etablert en forskningsgruppe under ledelse av Alice Kjellevold knyttet til temaet ”brukervedvirkning og faglig skjønn”. I denne gruppen er det også med fagpersoner som er i gang med sine egne dr-gradsprosjekt eller som har utviklet andre typer individuelle prosjekt.
- Elisabeth Willumsen har nylig disputert for dr.philos-graden på temaet tverrfaglig samarbeid i barnevernsinstitusjoner. Tematisk er dette en forskningsaktivitet som har en klar sammenheng med forskning ved Institutt for sosialfag.

Institutt for sosialfag:

- Flere av de ansatte ved instituttet har sluttført eller er i gang med sine dr-grads-prosjekt.
- Det er etablert en egen forskergruppe innen temaet ”familie og barnevern”, ledet av Instituttleder Sverre Moe og Professor II Ola Stavsen. Gruppen har utviklet et større forskningsprogram og har inne sin første søknad om ekstern finansiering.
- Med intern finansiering og finansiering fra Sosial- og helsedirektoratet er det etablert et såkalt Høyskole og Universitetssosialkontor (HUSK), som en egen prosjektorganisasjon. Kontoret ledes av Aase Bø-Rygg med Alice Kjellevold som faglig ansvarlig. Det er knyttet to stipendiater til prosjektorganisasjonen.

Institutt for medie,- kultur- og samfunnsfag:

- Ved samfunnsikkerhetsmiljøet på instituttet, og i samarbeid med SUS og SAFER, er det etablert et eget forskningsprogram innen temaet pasientsikkerhet. Det er knyttet fire ph.d.stipendiater og en post.doc stipendiat til programmet.
- Ellers kan det også nevnes at Professor Knud Knudsen ved dette instituttet er en etablert forsker innen velferdsforskning.

Teknisk-naturvitenskaplig fakultet:

Ved TN foregår det forskning ved tre ulike fagmiljø med ulik kobling til helse og velferdsforskning.

- Simuleringsmiljøet ved TN primært representert ved Arne Rettedal, er koblet både til Inst. for helsefag, og til SUS og SAFER.
- Signalbehandlingsmiljøene ved TN representert ved blant andre Trygve Eftestøl, driver en omfattende forskning i forhold til akuttmedisinsk og fødemedisinsk signalbehandling.
- Biokjemi-miljøet ved TN, blant andre representert ved Professor Simon Møller, driver naturvitenskaplig basalforskning med stor relevans for flere medisinske forskningsområder.

Regionale samarbeidspartnere:

Innen forskningstemaet helse og velferd, er det tre sentrale regionale samarbeidspartnere for UiS:

- IRIS har en egen forskningsgruppe kalt Arbeid, helse og velferd som består av ca. 12 forskerårsverk. Det meste av forskningen innen denne gruppen er relevant for temaområdet helse og velferd. I tillegg er temaet helse et sentralt område for det statsvitenskapsmiljøet innen gruppen for politikktutforming. Noen temaer er klart overlappende med temaer ved UiS, som rusmiddelforskning (flere års samarbeid gjennom Stavangergruppen for rusmiddelforskning, StaRus) og familie og velferd. Andre tema fyller mer ut, så som helse og arbeid, og helsetjenesteforskning.
- Ved SUS foregår det en omfattende medisinsk forskning knyttet til nesten alle av sykehusets klinikker. Forskningen ved SUS administreres gjennom Stavanger Helseforskning AS, der også UiS er medeier og har plass i styret. Noen av samarbeidskonstellasjonene mellom SUS og UiS er allerede nevnt (akutt, intensiv, føde, psykiatri, rus, pasientsikkerhet). Men på flere andre store medisinske områder er det foreløpig langt mindre samarbeid mellom SUS og UiS. Fra ledelsen ved SUS synes det særlig å være data/signalbehandlingsmiljøet, det basale naturvitenskaplige miljøet, og sikkerhetsmiljøet ved UiS, som synes å ha størst interesse i forhold til et styrket samarbeid.
- Innenfor akutt- og intensiv-medisin, og nå også innen pasientsikkerhet, er det utviklet samarbeid med Lærdal Medical og SAFER. Særlig etableringen av SAFER er interessant både som felles arena for undervisning og forskning.

Styrking av allerede etablerte aktiviteter

En rekke forskningsideer og konkrete forskningsprosjekter og program er i gang eller under utvikling, knyttet til fagmiljøene og forskningsgruppene nevnt ovenfor. Gjennom

engasjementet fra temaleder og finansiering fra tema-budsjettet, har målet vært å stimulere til økt framdrift i utviklingen av disse ideene og de konkrete prosjektene/programmene.

I forbindelse med fakultets budsjettbehandling ble det bevilget kr. 200.000 til Institutt for helsefag (fordelt til enkeltprosjekter ved instituttet) og samme beløp til Institutt for sosialfag (brukt til seminarvirksomhet i forskningsgruppen "familie og barnevern"). Det ble også bevilget kr. 100.000 til hjelp med språkvask i forbindelse med publiseringsvirksomhet.

Ut over dette er det høsten 2006 bevilget midler til to konkrete tiltak:

- Dr.grads stipendiat Arvid Lone er knyttet til forskningsgruppen "familie og barnevern". Ut over sin normale arbeidsplan er det inngått avtale om at han skal foreta en kunnskapsoppsummering innenfor et avgrenset område av gruppens forskningsområde.
- Det er inngått avtale med forskningsgruppen "brukermedvirkning og faglig skjønn" under ledelse av Alice Kjellebold, om at de skal utarbeide et forskningsprogram som grunnlag for gruppens videre satsing. Det er bevilget penger til ett arbeidsseminar og det er drøftet muligheter for å ett oppfølgingsseminar.

Nye initiativ

Ut over dette er det, i dialog med aktuelle fagpersoner, tatt initiativ innenfor tre "nye" tema som kan utvikles til nye prosjekt/forskningsprogram:

- Anvendelse av simulering for læring på nye områder innen helse og velferdsfeltet. Konkret er ideen å utvikle en "sosialkontor-simulator" som kan knyttes til HUSK. Arbeidet vil starte med at det tas initiativ til et møte mellom Arne Rettedal fra TN og de ansatte i HUSK for å drøfte ideen, og lage en plan for videre framdrift.
- Utvikling av en modell for "Community Campus Partnership". Her har Elisabeth Wilhumsen et stort internasjonalt nettverk som kan utnyttes. Det er høsten 2006, bevilget kr. 50.000 slik at hun, ut over sin avtalte arbeidsplan, kan utvikle en skisse til et prosjekt/program og etablere fornyet kontakt med sitt internasjonale nettverk.
- UiS, representert ved fagpersoner ved Institutt for helsefag, har gjennom flere år deltatt i Stavangergruppen for rusmiddelforskning (StaRus). For øvrig er Rogaland A-senter, SUS (Psykiatrisk klinikk) og IRIS med i gruppen. Det foregår en omfattende rusmiddelforskning blant gruppens medlemmer. Det største omfanget av denne forskningen foregår ved IRIS. Undertegnede har disputert for dr-philosgraden innen temaet. Hildegunn Sagvåg (UiS-IH) har levert sin avhandling og ventes å disputere før sommeren 2007. Kristin Humerfelt (UiS-IH) er i gang med sin avhandling innen samme område (en av stipendiatene ved HUSK). StaRus har avholdt årlige kunnskapskonferanser de tre siste årene og er nå også aktive som medarrangør av Schizofreni-dagene i 2007 (Nord-Europas største faste psykiatrikonferanse) som har "avhengighet" som tema. StaRus har inngått en avtale om forskningssamarbeid med UiO, som også vil danne grunnlaget for et samarbeid

med det nye nasjonale NFR-finansierte rusforskningssenteret, når dette trolig vedtas lagt til UiO. Det siste initiativet fra StaRus er at en nå vil arbeide for at Helse Stavanger blir utpekt som regionale kompetansesenter for rusmiddelforskning. Undertegnede er engasjert av SUS til å lede arbeidet med å utarbeide søknad (frist 9. februar) med StaRus som støttegruppe. Ut fra alt dette er det store muligheter for å få etablert rusmiddelforskning som et viktig forskningsområde ved UiS.

Referansegruppe

Helse og velferd er et meget vidtfavnende forskningsområde ved UiS. En referansegruppe skal først og fremst ha som oppgave å støtte utvikling av forskning innenfor de forskningstema innen dette området, som en ønsker å gi prioritet. Det er vurdert å være for tidlig å bestemme hvilke tema dette bør være, og av den grunn har en også ønsket å vente med å etablere en referansegruppe. Like før jul ble en allikevel enige om å etablere gruppen med interne medlemmer og medlemmer fra de tre viktige regionale samarbeidspartnerne, IRIS, SUS og SAFER. Så vil øvrige eksterne medlemmer kunne utpekes på et senere tidspunkt.